

รายการ ร้อยเรื่อง...เมืองไทย

สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา และคณะทำงานด้านข้อมูลรายการร้อยเรื่อง...เมืองไทย
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนอุทองใน เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300 โทร. 0 2244 2060

เรื่อง การป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน
เรียบเรียง นางสาวอัญชลี จวงจันทร์ วิทยากรชำนาญการ กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา สำนักวิชาการ
ออกอากาศ กันยายน พ.ศ. 2558

แม้ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน รวมทั้งได้มีการจัดตั้งหน่วยงานและองค์กรเพื่อติดตามตรวจสอบการกระทำทุจริตของหน่วยงานต่าง ๆ แต่การทุจริตคอร์รัปชันของประเทศไทยยังคงปรากฏให้เห็นอยู่ในสังคมไทยในทุกกระดับ อย่างไรก็ตาม ผลคะแนนภาพลักษณ์คอร์รัปชันโลก ประจำปี 2557 พบว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 85 จากการจัดอันดับทั้งหมด 175 ประเทศทั่วโลก และเป็นอันดับที่ 12 จาก 28 ประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก โดยประเทศไทยมีคะแนนดีขึ้นเล็กน้อยจาก 35 คะแนน มาเป็น 38 คะแนน ประกอบกับหลายประเทศที่เคยมีคะแนนเท่ากันหรือมากกว่าประเทศไทยในปี 2556 ได้คะแนนเท่าเดิมหรือบางประเทศได้คะแนนลดลงหรือเพิ่มขึ้นน้อยกว่าประเทศไทย ซึ่งอาจหมายถึงในช่วงปีที่ผ่านมา หลายภาคส่วนได้พยายามมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและเห็นผลของการแก้ปัญหาบางด้าน เช่น การปลูกฝังความดีให้เด็ก ๆ ในการเรียนการสอนหลักสูตร “โตไปไม่โกง” และการดำเนิน “โรงเรียนคุณธรรม” รวมถึงการตื่นตัวของภาคธุรกิจในการต่อต้านการทุจริต อีกทั้งคนไทยจำนวนมากได้แสดงความรู้สึกไม่พอใจต่อการทุจริตคอร์รัปชัน และแสดงจุดยืนอย่างชัดเจนไม่ยอมรับการทุจริตคอร์รัปชัน การที่คนในสังคมตื่นตัวต่อปัญหาร่วมกันเช่นนี้เป็นสัญญาณที่ดีว่าประเทศไทยได้นำพลังร่วมของคนในสังคมมาผลักดันการแก้ไขปัญหาทุจริตคอร์รัปชันให้เป็นวาระแห่งชาติที่แท้จริง ทั้งนี้รวมถึงการไม่ยอมรับการโกงทุกรูปแบบและไม่ให้คนโกงมีที่ยืนในสังคม และมีกรกลั่นกรองและตรวจสอบผู้บริหารประเทศให้ทำงานด้วยความรับผิดชอบและโปร่งใสนี้ก็ถึงผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง

สภาปฏิรูปแห่งชาติโดยคณะกรรมการปฏิรูปการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ได้มีการรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และจัดประชุม Workshop เพื่อกำหนดเป็นยุทธศาสตร์และจัดทำร่างพิมพ์เขียวการปฏิรูป ในประเด็นการปฏิรูปการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ นำเสนอเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากที่ประชุมสภาปฏิรูปแห่งชาติ จากนั้นได้ดำเนินการกำหนดวิธีและกระบวนการปฏิรูป การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบโดยมอบหมายให้คณะกรรมการ 6 คณะ กำหนดแนวทางการปฏิรูปเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตเป็น 3 ยุทธศาสตร์คือ ยุทธศาสตร์การปลูกฝัง “คนไทยไม่โกง” เพื่อปฏิรูป “คน” ให้มีจิตสำนึกและสร้างพลังร่วมเพื่อแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ยุทธศาสตร์การป้องกันด้วยการเสริมสร้างสังคมธรรมาภิบาล เพื่อปฏิรูประบบและองค์กรเพื่อสร้างธรรมาภิบาลในทุกภาคส่วน ยุทธศาสตร์การปราบปรามเพื่อปฏิรูประบบและกระบวนการต่อกรณีการทุจริตคอร์รัปชันให้มีประสิทธิภาพ

ผลการพิจารณาศึกษาวิเคราะห์แนวคิดการปฏิรูปการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ จึงประกอบด้วยยุทธศาสตร์ด้านการปลูกฝัง “คนไทยไม่โกง” และยุทธศาสตร์ด้านการเสริมสร้างธรรมาภิบาล ซึ่งด้านการปลูกฝัง “คนไทยไม่โกง” เป็นการดำเนินงานโดยใช้ “คน” เป็นเครื่องมือขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหา และแก้ที่วิถีคิดของคนโดยตรง ให้คนมีภูมิคุ้มกันต่อโอกาสและการยั่วให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันเพื่อเป็น “คนไทยไม่โกง” ที่นอกจากตนเองไม่โกงและจะไม่ยอมให้ผู้อื่นโกงอีกด้วย กรอบการขับเคลื่อน “คนไทยไม่โกง” ประกอบด้วยสามแนวทางคือ แนวทางการสร้างจิตสำนึกโดยเริ่มต้นทำให้คนมีจิตสำนึกที่ถูกต้องรู้ผิดชอบชั่วดี ตระหนักถึงผลเสียหายร้ายแรงของการทุจริตคอร์รัปชัน แนวทางสร้างเครือข่ายและกลไกเชิงสถาบันเพื่อเสริมสร้าง

ความเข้มแข็งของ “คน” ที่มีจิตสำนึก โดยสร้างกลไกให้ปัจเจกบุคคลที่มีจิตสำนึกเชื่อมโยงสัมพันธ์กันเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร สร้างพื้นที่ให้คนดีมีที่ยืนในสังคม และแนวทางสร้างพลังคุณธรรมเพื่อขับเคลื่อนสังคมด้วยการส่งเสริมและสร้างกลไกที่ทำให้เครือข่ายของผู้ที่มีจิตสำนึกรักความถูกต้องมีพลังต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน ทั้งนี้ โดยมีกลุ่มเป้าหมายในการขับเคลื่อนประกอบด้วย 1) เด็กและเยาวชน 2) ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ 3) นักการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและพรรคการเมือง 4) ธุรกิจเอกชน 5) สื่อมวลชน 6) ประชาสังคม 7) ประชาชน ส่วนด้านการเสริมสร้างธรรมาภิบาล เป็นการสร้างระบบภูมิคุ้มกันต้านทานการทุจริตให้แก่ทุกภาคส่วนในสังคมทั้งการเมือง ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมหรือภาคประชาชน ซึ่งสังคมต้องมีหลักธรรมาภิบาลดังต่อไปนี้

1. หลักนิติธรรม โดยการปฏิรูปกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์กรให้มีความซับซ้อน สร้างการยอมรับร่วมกันและสามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. การสร้างความโปร่งใส ในการกำหนดกฎเกณฑ์กติกา กระบวนการ ขั้นตอนการดำเนินงาน การเข้าถึงข้อมูล
3. การเสริมสร้างกลไกสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน
4. การลดการใช้ดุลยพินิจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เช่น การปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย และระเบียบวิธีที่เกี่ยวข้องเพื่อลดการใช้ดุลยพินิจของผู้มีอำนาจในการพิจารณาอนุมัติ
5. การเพิ่มประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และความคุ้มค่า
6. การขจัดโอกาสการทุจริตด้วยการตรวจสอบ จับกุม ลงโทษ อย่างเคร่งครัด และจริงจัง เช่น การสร้างกลไกการลงโทษทางสังคม การริบทรัพย์สิน การชดเชยทางแพ่ง
7. ลดการแทรกแซงทางการเมือง เช่น การแต่งตั้งข้าราชการระดับสูง และคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจ ด้วยระบบคุณธรรมและจริยธรรม

นอกจากนี้ คณะกรรมการการปฏิรูปการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ได้มีข้อเสนอในส่วนที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน ดังนี้

1. พัฒนาระบบกฎหมายเกี่ยวกับการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันที่จะทำให้การบริหารงานภาครัฐมีความโปร่งใส ลดการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ที่อาจใช้เป็นช่องทางในการเรียกรับเงิน การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลการให้บริการภาครัฐ
2. ประชาชน กลุ่ม องค์กรภาคประชาชน ควรมีความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงการเข้ามามีส่วนร่วมในการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน มีการแจ้งเบาะแส และร่วมตรวจสอบกิจกรรมที่อาจเสี่ยงต่อการทุจริตในทุกระดับ
3. ผู้แจ้งเบาะแสและผู้มีส่วนร่วม ได้รับความคุ้มครองกรณีได้รับความเสียหายอันเป็นผลมาจากการเข้าเป็นพยานจะต้องได้รับการชดเชยจากรัฐ
4. องค์กรอิสระและหน่วยงานภาครัฐ ต้องมีบุคลากรที่มีความสามารถ มีสมรรถนะและองค์ความรู้พร้อมที่จะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
5. ความมีอิสระในการปฏิบัติงานขององค์กรอิสระ เพื่อให้สามารถป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันได้อย่างบรรลุผลตามอำนาจหน้าที่ของกฎหมายที่กำหนดได้ องค์กรอิสระจะต้องมีความเป็นอิสระ ไม่ถูกแทรกแซงหรือชี้้นำจากฝ่ายบริหารหรือข้าราชการการเมือง
6. ควรมีศาลคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ เป็นศาลชำนาญพิเศษที่ใช้ระบบการไต่สวน ทำหน้าที่พิจารณาและพิพากษาคดีข้าราชการ พนักงานราชการและลูกจ้างในหน่วยงานของรัฐที่ถูกกล่าวหาว่า ร่ำรวยผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่

บรรณานุกรม

คณะกรรมการการปฏิรูปการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ. (2558). **วาระปฏิรูปที่ 1 : การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ**. สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554. (18 เมษายน ๒๕๕๔) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 128 ตอนที่ 26 ก.

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558. (9 กรกฎาคม 2558) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 132 ตอนที่ 60 ก.

มูลนิธิองค์กรเพื่อความโปร่งใสในประเทศไทย. (2558). **ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน ประจำปี พ.ศ. 2557**. สืบค้น 20 กรกฎาคม 2558 จาก <http://www.transparency-thailand>.

สถาบันพระปกเกล้า. (2558). **พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558**. สืบค้น 20 กรกฎาคม 2558 จาก <http://kpi.ac.th>